

پروفسور رضا منصور

«الزامات عشق به ایران» در گفت‌وگو با دکتر رضا منصور

خِرد علمی؛ شرط بقای میهن دوستی

نقد آگاهانه نشانه‌ای از تعلق واقعی به این سرزمین است

فلسفه علم اجتماعی

فاطمه زارع پیرحاجی
گروه اندیشه

عشق به میهن الزاماتی دارد که «پیوند خرد جمعی با عقلانیت علمی» از اساسی‌ترین ستون‌های آن است. دکتر رضا منصور در این گفت‌وگو شرط بقای میهن‌دوستی را خرد علمی معرفی می‌کند و معتقد است وقتی شور ملی، از خرد علمی محروم بماند، به ضد خود بدل شده و به جای امیدآفرینی، موجبات بی‌اس عمومی را فراهم می‌آورد. دکتر رضا منصور، مدرک دکترای نجوم و فیزیک خود را از دانشگاه وین گرفته و استادیار همین دانشگاه بوده است. او بعد از بازگشت به ایران در دانشکده فیزیک دانشگاه صنعتی شریف مشغول به فعالیت شد. اکثر تألیفاتش متمرکز بر دو موضوع «ایران» و «سیاست‌گذاری علم» است و در این مصاحبه از کتاب در دست انتشارش با عنوان «انسان ایرانی: آینده ایران» خبر می‌دهد که در آن «چپستی ایران» را به بحث می‌گذارد.

یافت؛ فرهنگی که امروز فراتر از مرزهای سیاسی، در بخش‌هایی از کشورهای همسایه نیز حضور دارد. اگر از جغرافیا فراتر رویم، وطن، خانه‌ای است که حس «تعلق»، «دفاع» و «همبستگی» ذیل سقف ایرانی همواره ظرفیت هم‌افزایی داشته و اقوام، زبان‌ها و آیین‌های مختلف در آن با تعامل، بر غنای آن افزوده‌اند. این فرهنگ با جذب تفاوت‌ها، نه حذف آنها، تاب‌آوری بالایی در برابر بحران و تغییر نشان داده است. در دنیای مدرن، این ویژگی تاریخی به مزیتی مهم برای اداره جوامع تبدیل شده است و به آنها توان هم‌زیستی و مشارکت داده است. میهن‌دوستی، اگر برخاسته از این فرهنگ باشد، تنها به معنای «عشق به خاک» نیست؛ بلکه به معنای پاسداری از یک تجربه تمدنی است که الهام‌بخش آینده می‌شود.

چه امری باعث شد در جنگ تحمیلی ۱۲ روزه، «حس تعلق به وطن» بیش از همیشه در میان ایرانیان نمود پیدا کند؟

آنچه اهمیت دارد، نه چرایی این پدیده، بلکه خود رخداد است؛ اتفاقی واقعی با نمودهای اجتماعی، سیاسی و فرهنگی آشکار که نمی‌توان نادیده گرفت. در این مخاصمه ۱۲ روزه، برخلاف انتظار معنادار نشان داد. علت را باید در ۴۵ سال گذشته جست. شور ابتدای انقلاب، با هدف ساختن جامعه‌ای آرام و مدنی، کم‌کم جای خود را به جریانی داد که بر تفکری واحد پافشاری داشت و با حذف صداهای دیگر، جامعه را به سوی قطبی شدن کشاند که با فرهنگ دُرفرازا و پذیرای ایران در تضاد بود. اوج این انحراف زمانی نمود پیدا کرد که برخی گفتند: «اگر ناراضی هستی، جمع کنی و از ایران بروی»؛ چنین نگاهی راه را برای سوءاستفاده دشمنان باز کرد؛ کسانی که همواره در پی شکاف

و تفرقه بوده‌اند. اما ملت ایران در لحظه‌ای تاریخی ایستاد. حتی منتقدان حکومت نیز در برابر دشمن سکوت کردند یا در جبهه ایران قرار گرفتند. این هشداری روشن به سیاست‌گذاران ما بود: «بدون ملت، نمی‌توان ایران را اداره کرد».

کدام ظرفیت‌های فرهنگ ایرانی، ما را از بحران‌ها گذر داد؟

نخستین ظرفیت، همان احساسی است که ایرانیان نسبت به فرهنگ خود دارند؛ فرهنگی دُرفرازا که در طول تاریخ توانسته اقوام و باورهای مختلف را در خود جای دهد و هویتی منسجم بسازد. اما ظرفیت مهم‌تری نیز هست که من آن را «خردمندی علمی» می‌نامم. یعنی اتکای فرد و حکمرانی به دانشی که نه بر ماهیمت منسوخ، بلکه بر دستاوردهای علمی باشد. متأسفانه در برهه‌هایی، این خردمندی علمی کمتر در ساختارهای تصمیم‌گیر ورود پیدا کرد. برخلاف تبلیغات گسترده درباره علم، واقعیت این است که در علم مدرن سرمایه‌گذاری کمی انجام دادیم. مردم ما درک و پذیرش درستی از خرد علمی دارند. اکنون باید این ظرفیت مردمی را جدی گرفت و وارد فرآیندهای تصمیم‌سازی کرد. «تکیه بر عقلانیت علمی و مدرن» راه عبور ما از بحران‌هاست.

پیش از جنگ تحمیلی ۱۲ روزه، ادعای شد ایرانیان چشم‌اندازی روشن و امیدوی به آینده ندارند. آیا می‌شود یک جامعه ناامید چنین مقاومت‌امیدوارانه‌ای از خود نشان دهد؟

امید یا ناامیدی، بیشتر تجربه‌ای فردی است اما از منظر جامعه‌شناختی، نمی‌توان به طور مطلق گفت ایرانیان ناامید بوده‌اند. در بخشی از جامعه،

این رخداد ۱۲ روز جنگ تحمیلی، مردم چگونگی آن یاد خواهند کرد. اگر «خردمندی علمی» را در حکمرانی به کار گیریم، روایت امیدبخش ساخته می‌شود. امید واقعی زمانی شکل می‌گیرد که مدرن پیوند برقرار کند. در غیر این صورت، امید هم به ابزاری برای انکار واقعیت بدل می‌شود.

آیا ما توانسته‌ایم چنین «روایت‌های ملی» خلق کنیم تا در سایه آن، مصالح عمومی ایرانیان مشخص شود؟

این پرسشی بنیادی است. در این زمینه می‌خواهم به کتابی اشاره کنم که به زودی با عنوان «انسان ایرانی: آینده ایران» منتشر می‌شود. در این کتاب، با نگاهی تحلیلی و تاریخی، تلاش کرده‌ام به این پرسش پاسخ دهم که ایران چیست، چگونه آن را شناخته‌ایم، از تاریخ پرفرازونشیب‌مان چه آموخته‌ایم و چگونه می‌توانیم با عبور از دوران‌های انحطاط، آینده‌ای روشن‌تر برای آن ترسیم کنیم. پیشنهاد می‌کنم منتظر انتشار آن باشید؛ چراکه این مباحث در آن با دقت و عمیق دنبال شده است.

می‌توان عاشق ایران بود، اما منتقد برخی سیاست‌ها شد؟ این تناقض چگونه قابل درک و مدیریت است؟

بله، این مسأله در تفاوت میان «فرد» و «جامعه» ریشه دارد. جامعه فقط مجموعه‌ای از انسان‌ها نیست؛ بلکه از کنار هم قرار گرفتن رفتارها و کنش‌ها و برهم‌کنش‌های فردی، ویژگی‌هایی جمعی برمی‌آید که لزوماً در تک‌تک افراد وجود ندارد. این تناقض که مطرح می‌کنید، ناشی از نادیده گرفتن همین تمایز است. حکمرانی، امری مقدس یا تغییرناپذیر نیست. سیاست‌گذار باید به منافع و خواست مردم توجه کند، اما ما هنوز گرفتار این تصور هستیم که اگر «افراد اصلاح» به قدرت برسند، همه چیز حل می‌شود. در حالی که تجربه‌های جهانی نشان داده حتی نیک‌نیت‌ترین مدیران نیز در اثر پیچیدگی ساختار اجتماعی، تصمیم‌هایی می‌گیرند که «ناخواسته» یا «نامنتظر» به تألیف منفی منجر می‌شود. آنچه اهمیت دارد، نقدپذیری و یادگیری از پیامدهاست. دوست داشتن ایران به معنای سکوت در برابر خطا نیست؛ بلکه نقد آگاهانه، نشانه‌ای از تعلق واقعی به این سرزمین است.

برش

یک کارشناس اقتصادی تأکید کرد

افزایش انگیزه سرمایه‌گذاری در تولید با تقویت حسابرسی سیستمی

یک کارشناس مسائل اقتصادی به لزوم اجرای مالیات ستانی هوشمند بر مبنای حسابرسی سیستمی در نظام مالیاتی و اخذ دقیق و عادلانه مالیات به‌منظور حمایت از تولید و هدایت سرمایه‌ها به مسیر صحیح پرداخت. علیرضا اوسطی، کارشناس مسائل اقتصادی با اشاره به ضرورت فراهم کردن زمینه‌های سرمایه‌گذاری در حوزه‌های مختلف تولیدی در کشور در سال سرمایه‌گذاری در تولید گفت: امروز کشور ما ظرفیت‌های فراوانی در بخش‌های صنعتی، معدنی، کشاورزی و خدماتی دارد و باید این سرمایه‌های پراکنده را با هدایت صحیح، به سمت تولید ملی سوق داد. این کارشناس مسائل اقتصادی با تأکید بر اینکه مشوق‌های

مالیاتی می‌تواند نقش اساسی در این فرآیند ایفا کند، افزود: بخشودگی‌های مالیاتی، کاهش نرخ مالیات برای تولیدکنندگان و فراهم کردن زیرساخت‌های حمایتی توسط دولت از جمله اقدام‌هایی است که می‌تواند موجب رونق تولید و افزایش اشتغال شود. اوسطی ادامه داد: مالیات‌های عادلانه و دقیق براساس حسابرسی سیستمی، نه تنها انگیزه تولید را در میان سرمایه‌گذاران افزایش می‌دهد بلکه از حرکت سرمایه‌ها به سمت بازارهای غیرمولد همچون ارز و طلا جلوگیری می‌کند. این مسأله به شکل مستقیم در کاهش رکود، مهار تورم و تقویت اقتصاد ملی مؤثر خواهد بود. این کارشناس مسائل اقتصادی تصریح کرد: زمانی که تولید

تقویت شود، اشتغال نیز افزایش پیدا می‌کند و در نتیجه قدرت خرید مردم بالا می‌رود که این موضوع خود به بهبود فضای اقتصادی کشور کمک می‌کند. وی با اشاره به نقش همدلی و همکاری میان قوا و نهادهای مختلف در تحقق این اهداف گفت: دولت و مجلس باید با هماهنگی کامل، زمینه‌های قانونی و اجرایی این سیاست‌ها را فراهم کنند. در هر جایی که نیاز به قانونگذاری باشد، مجلس آمادگی کامل برای تصویب قوانین حمایتی را دارد و در بخش اجرا نیز دولت باید با جدیت وارد عمل شود. نظارت مستمر و دقیق هم بخش مهم دیگری است که باید توسط نهادهای ذی‌ربط به‌صورت مداوم انجام گیرد. اوسطی در ادامه افزود: اگر بتوانیم

سازوکاری برای ایجاد عدالت اجتماعی است، به نحوی که مالیات از پردرآمدها اخذ و به نفع عموم مردم به کار گرفته می‌شود. حسین نژاد گفت: هوشمندسازی نظام مالیاتی از مسیر تقویت حسابرسی سیستمی علاوه بر حذف ممیزمحوری و کمک به افزایش دقت در اخذ مالیاتی، منجر به کاهش فرار مالیاتی و تحقق عدالت در مالیات‌ستانی خواهد شد و با تکیه بر داده‌محوری و تقاطع‌گیری داده‌ها، کمک بزرگی به کشف مودیان جدید و مقابله با فراریان مالیاتی خواهد کرد. در روندهای سنتی و ممیزمحور امکان حسابرسی‌های دقیق و هوشمند وجود نداشت و بستر برای فرار مالیاتی فراهم بود. اما روندهای دقیق و هوشمند مالیات‌ستانی امکان سوءاستفاده‌های احتمالی را از بین می‌برد. وی ادامه داد: در روندهای نوین مالیات‌ستانی، کارشناسان مالیاتی به جای این که به حسابرسی اظهارنامه‌ها مشغول باشند، بر ارتقای کیفیت خدمات سازمان امور مالیاتی به مردم و کشف مودیان جدید متمرکز می‌شوند. این روندها در نهایت به نفع مردم است و منافع کشور را تأمین می‌کند. کارشناس مسائل اقتصادی در پایان تأکید کرد: ظرفیت‌های الکترونیک به کمک دولت‌ها آمده‌اند تا روندهای حاکمیتی را به‌صورت دقیق‌تر و شفاف‌تری پیش ببرند. استفاده از سامانه‌ها و سیستم‌ها در حوزه مالیاتی کشور مثبت ارزیابی می‌شود.

یک کارشناس اقتصادی تأکید کرد

افت محسوس فرار مالیاتی با حسابرسی سیستمی

مالیات‌ستانی رفته‌اند. ماهم باید از این فرصت به نواحست استفاده کنیم. به نحوی که در نهایت تمامی حسابرسی به اظهارنامه‌های اشخاص حقوقی و حقیقی به‌صورت سیستمی و هوشمند صورت بگیرد. وی گفت: هر چقدر از روندهای سنتی و ممیزمحور مالیات‌ستانی فاصله بگیریم و به روندهای شفاف و هوشمند مالیات‌ستانی نزدیک شویم، کیفیت نظام مالیاتی کشور افزایش پیدا می‌کند و با دقت بیشتری اقدام به مالیات‌ستانی می‌کنیم. این کارشناس مسائل اقتصادی خاطرنشان کرد: هوشمندسازی نظام مالیاتی کشور به نفع

یک کارشناس اقتصادی ضمن تأکید بر هوشمندسازی نظام مالیاتی کشور، کاهش فرار مالیاتی را به‌عنوان یکی از دستاوردهای حسابرسی سیستمی معرفی کرد. ناصر حسین نژاد، کارشناس مسائل اقتصادی پیرامون هوشمندسازی نظام مالیاتی کشور تصریح کرد: وقتی مالیات‌ستانی براساس قاعده و قانون صورت می‌گیرد و همه چیز شفاف است، اعتماد مودیان به نظام مالیاتی کشور افزایش پیدا می‌کند. در این فضا، مالیات‌دهندگان با رضایت اقدام به مالیات‌دهی می‌کنند.

این کارشناس مسائل اقتصادی ادامه داد: حسابرسی‌های سیستمی و هوشمند نسبت به حسابرسی‌های دستی، ممیز و کارشناس محور دقیق‌تر هستند. در این روش، مالیات‌ستانی براساس آمار و داده‌ها صورت می‌گیرد و امکان بروز خطاهای انسانی از بین می‌رود. حسین نژاد در ارتباط با کاهش ۶۷ درصدی حسابرسی دستی به اظهارنامه اشخاص حقیقی و کاهش ۵۰ درصدی رسیدگی ممیز به اظهارنامه اشخاص حقوقی طی سال گذشته خاطرنشان کرد: کشورهای مختلف به سمت استفاده از فن‌آوری‌های نوین در

سازمان امور مالیاتی کشور؛

با تمدید مهلت، امکان اعتراض به آرای حل اختلاف مالیاتی تا ۲ مرداد فراهم شد

بدوی و همچنین ابلاغ قانونی برگ تشخیص یا برگ مطالبه صادره، نسبت به صدور برگ مالیات قطعی اقدام شده باشد یا توجه به این که طبق مقررات قانون مالیات‌های مستقیم درآمد/ مأخذ مشمول مالیات و مالیات به قطعیت نرسیده است برگ قطعی صادره دارای وجهات قانونی نبوده و از درجه ۲۲ تیر ۱۴۰۴ با موضوع «تمدید مهلت مورد در مراجع مذکور در مواد ۲۳۸، ۲۴۴ و ۲۴۷ قانون مالیات‌های مستقیم قابل طرح خواهد بود.

همچنین، مؤدبانی که مدعی هستند در بازه زمانی یادشده به دلیل مشکلات سامانه‌های موفق به ثبت اعتراض خود نشده‌اند، می‌توانند تا تاریخ ۷ مرداد ۱۴۰۴ اعتراض خود را ثبت کنند و از مزایای پیش‌بینی‌شده در بند فوق بهره‌مند شوند.

سازمان امور مالیاتی کشور از کلیه مؤدیان که علی‌رغم اعتراض مودی در موعد مقرر قانونی نسبت به برگ تشخیص یا مطالبه مالیات و یا رای هیأت حل اختلاف مالیاتی

سازمان امور مالیاتی کشور با صدور اطلاعیه‌ای، نحوه اقدام درخصوص پرونده‌هایی که به‌رغم تمدید مهلت اعتراض، امکان ثبت اعتراض مؤدیان به اوراق مالیاتی و آرای هیأت‌های حل اختلاف مالیاتی فراهم نشده بود را اعلام کرد.

پیرو بخش‌نامه شماره ۴۲/۱۴۰۴/۲۰۰ مورخ ۲۲ تیر ۱۴۰۴ با موضوع «تمدید مهلت اعتراض به اوراق مالیاتی و آرای هیأت‌های حل اختلاف مالیاتی که مهلت آن در بازه زمانی ۲۳ خرداد تا ۷ تیر ۱۴۰۴ منقضی شده است»، و در پی طرح پرسش‌ها و ابهاماتی درخصوص پرونده‌هایی که به‌دلیل اختلالات سامانه‌ای یا صدور اوراق قطعی مالیات، امکان ثبت اعتراض در مهلت تمدیدشده برای مؤدیان فراهم نشده است، سازمان امور مالیاتی اعلام نمود:

مطابق رای شورای عالی مالیاتی، در مواردی که علی‌رغم اعتراض مودی در موعد مقرر قانونی نسبت به برگ تشخیص یا مطالبه مالیات و یا رای هیأت حل اختلاف مالیاتی